

КИНИ ОЛОБОР КЫЛААБЫНАЙА

ОРОНГОУН шапының сыйтарыттан наан бастакынан Ленин орденинен нағаралдауданар үздүк чындык тиңсигбет С. Г. Киргизашкин түбүнән комиссиярга жини бергендей болуп—Барыновын Федотовнаттык сағалыларханасы.

Параскөвиян Федотовнаң майнындыгын түркестанда балдардын салығар барда. «Ул ээ кибебинин ишчи» жаддапланна. Коммунистический узатудаудын түркестанда — на-
селенимдин 20400 кг чүтүү миср былайыны 22216 кг тол-
тордо, обеттер 108,8 биримдөйнүүнүн. Ошот хас башар-
дын фуражийн шарттында ортотуун 1700 онугаар
1851 кг чүтүү шата. Дээ бу кинди булдар бакети Ленин-
градда башар чухуу майнындыгын түркестанда
тажхарсыгын көмөлеспүт иштеген.

Сөлөн Григорьевич бөстәли бороосху көрбүтэ. Он-тот изргөнгөй сыйтан ызынхада улалын, 1957 сыйтан байта түсүү ызынхадыктың булдубут.

Талан шылбыт иштени себүлүүр усина узуннан таптырып буолан Семен Григорьевич манының таалай туусва буруу таңдарынадын бастакы сыйлыктан сицинилкөнин барбыста. Ынахтарыттан ортотунаан бу сым 1050 кг чүтүү ыбыт зөйт буолмайтын, ити сымындара үрдээтор-үрдээбиз: 1958 с.— 1200, 1959 с.— 1500, 1960 с.— 1650, 1961 с.— 1770, 1962 с.— 1868... 1964 салттан илемчесий ынаңы манынчега кирир усина ити сым миндүйлүк аксытти 1863 кг чүтүү мыр, оттон ишкүү сыйлыгар 2118 кг чүтүү шаш, таңдарылаах үзүтэ Ленин ордонынан болгончоюз. Ишитил да издер сыйларга Семен Григорьевич үрдүк мамыгы сыйлар: 1966 с.— 2116, 1967 с.— ептэ ынаңа бүрцелестеңдик буолан халдап — 1868, 1968 с.— 2023. Бланыңкысyt комибюоң конгресси мыр да миңвыйн ахсанда элбиси иетгэ: 12 — 13 — 14 — 15 — 17. Маны барыттын, алтрага дылым, бөйз үзүттин манастарларга сицинлэр.

* * *

ХАТЫЛЫГА сымдар коммэр Саңта дылға Культура дылғатып Пушкин «Валыксыт уолла балықчашы туунан остуоруғатынан». Крипопатини көргөниндең соғыншырдоох эмээхкин буоллы маскарадда көр-нар болону тарымсыздары, бирлеммийдә тиксебиттерин туунан, барабанынык паспата хас да хоннор, берко сөрэхслүм акталлара. Дыз ити курдук бу түерт уонугор чугаңаңызбыт киңи коллективтын бары оловор активийдик кыттара, көбү-намя күедүгүзаччинек, сабадааччинан буоллары бу да бистах холобурттай көстөр.

Г. С. Кривошапкин чылдандыр союз халык атасы Даңзордуураптаа анын отдаленческии Лахаддыстаада племенной Фермер кооперативине көмүк жана бакчалардын башталыштын оюнунда 1965-жылда манна колхоз ардайында, сүйнүнде. Ити сүлттан ортотунаан 1950-жылдан уштараңында. Бу үгүс үчүнөлөк ферма, кинин атас-суола распубликасы түнгиз биллибигү. Ордоонкыга бастакынан племядро буюлбат. Маныжа барытыгар төнкөн кансоммитин курдук кохтоох-измисе, ер сүлларга старшайдын көлбөт, 1960-жылтан коммунист Семен Григорьевич оюногу албөх. Кинин тус узатынан, олорунаан холобур буюланын колектив атын чилизациярига үчүргөн оттүнен сабыйдааллаштырылған үгүс. Манна буюн катар таңыстылар «Бочоот зына» ордендинең В. Е. Шлатонова, «Саха АССР бастырындын жынысынын» курдук атасы инженерлибигү Т. Д. Седалищева, аасынан сүлтта сыллааңызыбылганын 117,5 биркүйнен төлөөрен отделение курдук атасын кордорууламмит Е. А. Проценко курдук үтүккөн сүсүстүүлдөр. Кийилдер үчүн Коммунистическая партия чилизациянын буюллулар.

Мания Семен Григорьевны аны байэтин солбайар опыттах кадрдар иштилекнилэр. Ол курдук Прокопьев 1968—69 сс. фермада старшайдаата, оттоя быйым тохсуннұттан ферма старшаймынан оссе Седаличева учила.

1968 салынажа Крикошалинчыга салдызыбыт би-
лигиги корреспонденцияның төрдүсү - уоренэр Сеня, үйнү-
сиз уоренэр Елж, пизербайға уоренэр Федот уонна кы-
ра. Коля дын болордоо жокорун түбүшкүн суруйбута.
Иттиңүй үс сый аспытын изине кордекке, билгичин
Сеня сатылоо, Елж алтысана, Федот төрдүсү, оттон
ныры Коля пизербайға уоренэр дын болуптур. Кин-
шиллор еессе Ран, Улж дын балыстаммыттар.

Көргөниниләр табылымбыт майдашыгар 471 солкуо-
зай хамшинаң дыназларын адалаадлара да үчүгэй үз-
буюнтунаң буодар. Киниләр үчүгэй үзэ дин тугун
турдук наңараадлардан эра буолбакка, улуу государ-
стволорын тымырын хөхнөнчүшүүсүн саккыранан калып-
тирилген оюнка болупша.

Дың мыны барадын чөмөкүттү туттика Семен Григорьевич көнін быныштыкан үтүе моссунда жастын азад.

СЕМЕН ГРИГОРЬЕВИЧА аасныт сыйга ынхаатыннан ортуулсан 1900-жылдын майдаа барын-

либигүз. Оны олохтоох салалта, орбуюнгы төсөөк тахсыбыт ишкү тыңынчалаалтар хамсааңынварыгар союз үрдүнен соротохтуу цийин кытышаран, ынааны ишкүттөн 2050 жылдың айында обнөөтлигитиң ылышындарбыты. Хөмөнүүжүйн, бу сых Красноярскиң биләмәне давамы, обнөөтлигитеңдиң дағынны туолбатынан дарбитеттер түмбөйт—мактаптада ортотуунан 1719 жүүхүү ыата.

Того мениңкүй болбуттук баларға Семен Григорьевич балдардың уошынниң жылда бирикүйде үзлөсөчилдик тұтасын оқып көрді.

— Аласын сым үтүү кылайын ылбатын биринчина —
— сүйнүүнүн сүнүүшөв табылалыбатыым,— дипер Семен Григорьевич.— Бастатак, 1988 сүлгүн ишкүү
стенин гизмөлөөнүн олооху күллөрингэ тахсыбы
чарастор биллэр сабыйдалы оңкоруттара — энэхүү
эмис кытараңын албак буолбута. 1969 сүлгүн
1100 — 1200 — 1300 кг үтүү биэрд биңең саны
шынтахалык киңирбите, Сүнүүлөрбике буказтын сотору
тааныга дазы уларытталышырга тишибилдин. Ол кур-
дук бу асаны күбүнгүттөн 17 юндахтаахпыштас ал-
тая уларыттымын: кырдакканар 3 бирраактана,
— үттөшбашарнын ферматыгар берда. Урунку үттөш
шынтахтарбыттан билүгүн анарыгар да тишибета хаалы.
Сүнүүлөрлөр кырмызыйдалар дазы ардаттан тиңгизелли
ри көрдөн айаң биэрбите болупомтого ылыхлыбат

Санга титинкө бирилдэх хөбөрөн кийлэрээри, сайн-
лынка олус хойтуулсан таваарбыгттара. Сайны устат
бөстүүкүүт үстээ уларыйда. Кыңынгын ыйдарга с
молтох. Эбни аймалык кыннын эрэ баар, оттон с
имятын оттүгээр ий тухары дээ бирилдни күүл эр
комбикориундаг олоробут...

Форма үрдүүнен бишир дастаны маннаныксыз эбәнзэттислигитика, коллекция бел сыйлаасыз былааным төлөрбөтөө бу тылдашы чинчигелдэв.

v v v

ОТТОН Семен Григорьевич эттэхээ, угээнинэн ижники күөнгөн сэлдэр дэлгүүрэ, дьонүү баатар, үзлийргэ-хамсынгра үүтэе настроенинга толору баар. Бүхийн олбор ынлаабынайа. Ленин орденын кавалера байвэл, юбилейдаах ленинскай смыгта, 17 ынчыгыттан ортотушан 1800 кг үүтэе ыырга байвал бий. Ордиллийбитин 2000-ийн толорогро байсангагр үрдэтийнгээ бийт социалистический эзэнэтэлтийн бүтэц.

С. ДАНИЛОВ,
бывший аудитор

СНИМОК ТАРГА: 1. Семен Григорьевич уони
Парасковия Федотовна КРИВОШАПКИНАР.

2. С. Г. КРИВОШАПКИН бастығы миңбай
Балдааланы күттә.

П. СЕДАЛИЦЕВ, И. ЧИЧИГИНАРОВ фотолара

«Коммунистар биңизхээ Ийэ дойдуга бәриншиләэх буолуу, бәйэ үлэтигер коммунистичекий сыныан хөлбөрүн көрдөрөллөр. Биңиги кинилэртэн принципиалны, ханык баңаарар дыялаада бәриншиләэх буола үөрээнбите...»
(ЫБСЛКС обкомун бастаки секретара Н. И. Соломонов, ИЛЬИЧ, КЭРИЭСТЭРИН ТОЛОРОУОХПУТ* дин интервьюттаги. «Эдээр коммунист», 1969 смы, аятыны 1 күнү)

Коммунист кыргыттар

Чуорака чугдаарай,
Сынарада имыкышан,
Чуранчи чарашар
Эдер уод ишбита.
Оскомула дызетигер
Ыччаты шынран,
Ол сүрбээ сыйлааха
Муньшахтаан барбата...

Бу оруобуна 1920 сыйлаах кынын эта. Бүгүн 1970 салында кынынана. Иккى ардылар 50 салын — түйз алгары обоз! Ол усталых-туоратыгар угус уларчылар, түгээн сийтийнлэр, балыкчылар бийши комсомолбут, советский иччэт алборг таңытсылар. Валигии комсомол, ыччэт коммунизм материалынай технический балытак берегретүүгү үзүүлүр сүрүү күүс быйынтынан буолада. Биңиги халыкуу Коммунистическая партиябыт байзтийн чимир көккөтүн комүе резервистинен мэлдүү дабаны Ленин комсомола, советской иччэт дуюлаллара.

Бүгүн, улуу сирдигүй В. И. Ленин төрөбүтээ 100 салын туулар юбилейлийн көрсөрү туралы, бийши оройсуммут угус эдер ыччаттарын бастыгь представителлер «Мингис Советский Союз Коммунистический партиянын чилингир кандидатынан ыларчыларын кордөнбүгүн» дин партийнай таркытталырга байланырлык сайдылышканаларын ишлэр тураллар. Даа ол ишни бүгүн:

...—Төрөбүт чарашар
Путешка туттуурдаах
Онуу бутэрбийт
Эдер кымыз ишбита.
Дылчукук туттунан,
Түйгүшүк үзүлээн,
Коммунист буоларга
Бадатын ашытса.
•Коммунист!, •коммунист!
Лан бастаан дин тыны
долгуйын саягаарта...—дин

ол 20-с сыйлаах комсомол балыгиги сизиниз-ригер түнүүлүр байланыллар.

1968 салын ахсаныны 31 күнүтөр «Салын ольхан хаймат Салын дылдашыры шуморынгыр «Ессе үрдүк кирбингү дабайынгү» даан хаймат аланын корреспонденция С. Данилов улахан ыстайтатай тажыбыта, кини байзтийн корреспонденциянын майнык тылдарынын сараласыбыт:

«Ленинкэй нөхөнмөлүк ўй энгэрдэх хайваллаах юбилейлийн балыттарын көрбөлийн салыгар байзтийн сыйлаады сорударын оройсуммут ыччэт-комсомольстай колективчартаан, оройон бары колективчарынан даданы, унучуучу урутаан, ишнэ иккى алгар ый иши-из—алтынны 15 күнүгүр алары толорбут, эдээрдэг угуду колективчарда уоскын ишенин байжин биллэрэн ээр Субурууский аяланын союз Солонъевтаврын отделенинен Тайца Тордунизи ыччэт-комсомольский ферматорын туунан биңиги алдаачыларын быстахтыз албактийн. Балыттин кинилерин кытари чухтаан билсиздүн...» дин.

...—эдээрдэг угуду колективчарда уоскын ишенин байзтийн биллэрэн ээр...» дин ыстайтана автора суруйбуту тулар ессе изисизи байланыллар...

Тайца Тордунизи ыччэт фермата—бу орлогчукутай уччагай үзүүлэх, эйзээх колектив, салын алайын ылар социалистичекийн эзэнтэллистибэтийн мэддэй алары толорооччу, ачын ферма колективчарын хөлбөргүн сыйдээр, мэриллээр киен туттар эдээрдэхин фермата, коммунистический угуду колективчарын ылар ишни охуянаачы.

Бу фермада барыта комсомолкалар үзүүллилэр. Кинилор иштеригер Александр Ефимов, Евдокия Батарина изийлийн Советский депутат, онтог уртыхар дарданы бары общественний изборуускалаахтар, полит-урхажээ активчийдэх сыйдэллээр, кулуулкаа самодействийн салайаллар. Чө, бынатын оттакха, синийн динин узкүбүт уонна онно наадмынаг да

тубуктээх дөнөнор.

Ферма аасыгыт дылдаа ылымынгыз эзэнтэллистибэтийн салынан бастаки күннэрагэр төлөрбүт. Эдер сүсүүттээртэн бишкдик фуражийн шахтадарын Мария Белых 1617, Е. Батарина (түүгүй бургунастартан) 1044, А. Ефимова 1404 иш түүтүү шатылар. Кыргыттар бу шамнараа 1968 сыйлаадынан бишк фуражийн шахтада 293 ишлөгчийн элбэх эзтер алгардаас бу үс эзэр майнынкыт 1969 сыйлаадынан 82 цептөр түүтүү алары ылан туттардылар.

Быннынгыз юбилейнай дылдаа ферма олодор осса бишк улахан уларыны тадыста—соторуу таадыта кини үс бастыгы ыланынкынтия, бистин сал комсомольский стажтаан М. Белых, Е. Батарина уонна А. Ефимова ССКП чи-лиэнигэр кандидаттарынан ылсыннылар.

Олохтоох партийнай төрийн уошай мунинадар кыргыттар партия чи-лиэнигэр кандидатынын ылшыра сийабыттынаныларын өбөйн угус коммунистар тый этгидэр. Холобур, кырдаадас коммунист, ордонох уз жетерина И. Г. Собакин майнык дин:

—Биңиги ишкүлэкинтигэр Тайца Тордунизи үс эзэрдэг фермаллар тэриллэбигэ барт бр буолла. Кини бинийхээ наар түчүгэй улзинин-хаминынан биллэр. Торо дынэххэ, шана биллээр, урхажээх-бильжээх ыччэттарын улзиниллэр. Бу онус ылсынны бүтээрээччилэр фермаллар, бу ыччэттар үз жан практикадын барыр коммунистический оскуюулалара, онон биллиги бу ферманы ыччэттар коммунистический фермаллар дин автыйырбытыгэр толоруу быраантаахын...

Коммунистический партия дынлатынгыр толоруу бөрнүүллиях биллиги таа спирин ыччэттийн бүтүгүүгү үзтэг-олою итчиник. Бу—улуу сирдигүй В. И. Ленингээ ураамхай сакалар эдер калуучиларын представителлер, ылсыннын буолбанса, дынчаланан биллэр ялдаадардаа, улдуулан-тундуулуу, гөшүү, кийин төрөбүтээ 100 салын туулар юбилейлапан эзэрдэлнэр түүтүү холобурдара.

Н. КРИВОШАПКИН.

Уран тарбахтаахтар, мыйндыр өйдөөхтөр

Константин Афанасьевич төн дабаны 70 саңаа буоллар прикладной искусстве бишк көрүнүнен сийтийнлэхтэн дырынтанар. Кини алта саңыттан чысныны илнитигэр туппата. Кэлийн үбайынгар Фонсайга номолеспуттүү уонна 14 саңыттан байзтэй бас билэн үзүлээн уус идэтийн байылаадыта. Ол икмэн 52 салын ага. Бу ишни устатыгар, этарга дылы, урхажтэргэ таңелвоех уу сүүрүүгүрэн сүнкүллүбүт, синин буолан салгынгын натын сийлийнбүт буолупой! Оттон Н. А. Макаров салын орөөбөнө, нүн натуппэнээ төнөлөвсүү үнэмийт, огорбута эмийн биллигийт... Бу тухары нини илнитин инизиан оғоноуллан тахсыйбыт араас нааллар, сэптэр-сабиргэллэр, низргэллэр барылара дын-сэртэй үзүүтүн, сабуутун-махтыйтын көрсөллөр. Биңиги бурдугуу байыргыттан үүчин-рabit. Ол эрээри нинини үүн-нарийтэн олх салгыблыт, санга бурдуктан оғоноуллубут инилиз иессе сибизийн буоллар. Эбэтэр бастаки хаар түнүүтүн, савс күнхөт байтадаан бытыхы-раан эрээрийн салс-үйз тухары аан бастаан иэрбүт курдук уа-рabit, сонургуубут. Ити курдун комустэн оғоноуллубут саха национальный низргэлээр ханан дабаны суюлтапарын сүтэрбэлтэр. Ханна дабаны, ханан дабаны сонун наа, низргэл буолаллар. Ол курдук обу-га сабаттан саха дыхтапла-

рын сийхтэрээ бу сүүрбэйнс үйээдэй дабаны син бишк сийдээ-рэйдэр.

Оройон бишк биллэр ууна А. Макаров ити сийхтэри

тардадын муннан комустэн санга оғоноунтари нутар сыйбы үзлээдэр.

Манна ининэхэд үзүүттэй, байзтэй туслаа суюллаах-имстээх.

иитиллибит нарын тарбахтаах, ийндыр өйдөх И. Е. Дьячнов-сийн бишк. Кини түнүнан Константин Афанасьевич «башбар. мийн суюлбун солоортай,

иазбита. Кэлийн 1957 сыйлаах ха комсомол районумун путев-нательнан «Сельхөхтехника» холбоонуун оройчоннаабыт отде-лениетыгар үлээдэ барбыт. Манна слесарь-медицинин, вуланизаторынан үзлээбизтэй. Итими тэнтээлентриин, болуутиньук идэлэрдээх, байэтэ бэрхээх худоончын. И. Е. Дьячновский кырьдлабас уустар зэрэллэрин төлөроругар са-бабаламмат.

Н. А. Макаров, И. Е. Феофанов, И. Е. Дьячновский изистанын дынханын эзэрдэлнэр итчилийн төрөлжилжилээр, сийхтэрийн огортан дэлээртэй уонна инилизори үйтэтийн сорунтаахтар. Са-нга айнэллийбт иниус сыйбар үзлэлийн тээбирийн суюбунан, уустар байзэлжирин туттар сэптэр-рийн адалыналлар. Сорох эртүн элентричество икүүнүн механизациялаатылар. Биңиги үс уус дыннөрбүт бу утванин-нээх сабалайыннарын улуу сирдигүй В. И. Ленин төрөбүтээ 100 салын туулар юбилейлапан эзэрдэлнэр түүтүү холобурдаа.

А. ГЕРАСИМОВА.

БАСТЫНЫ, САГАНЫ ҮӨДҮТЭЭЧЧИЛЭР

СНИМОК: учитан И. Е. Феофанов (оротоку) комуска уланарга унубийт эдер маастарын Н. М. Попову уонна эмийн ити эдер унубийт кыргыз М. П. Соломоновын кытта. П. СЕДАЛИЩЕВ фотота.

